

Asia: VN/36516/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. KKV tarkastelee esitystä ensisijaisesti kilpailu- ja markkinanäkökulmasta, varsinaista kuluttajansuojaan liittyvää näkökulmaa esitykseen ei sisälly.

Esityksellä otetaan uudelleen käyttöön vuosina 2021–2023 voimassa ollut, pääosin ennallaan säilyvä metsitystuki niin sanottujen joutoalueiden (esimerkiksi viljelystä poistuneet pellot ja turvetuotannosta poistuneet alueet) metsittämiseen.

Tukijärjestelmän mittakaava on kohtuullisen suppea (vuosittaisena tavoitteena noin 3 000 hehtaaria ja noin 8 miljoonan euron myöntämisvaltuus), mikä rajaa sen todennäköisiä kilpailuvaikutuksia. KKV pitää esityksen tavoitteita sinänsä perusteltuina eikä tunnista esityksessä merkittäviä kilpailuongelmia. KKV esittää kuitenkin seuraavat huomiot.

Valtiontuen oikeusperustan muutos.

Jatkossa metsitystuki ei enää kuluta tuensaajan de minimis -kiintiötä (enintään 300 000 euroa kolmessa vuodessa). Sama toimija voi siten saada metsitystuen lisäksi täyden määrän muuta vähämerkityksistä tukea, jolloin yhdelle toimijalle maksettavan julkisen tuen kokonaismäärä voi kasvaa. Tukea rajaavat kuitenkin ryhmäpoikkeusasetuksen omat tukikatot, ylikompensaation kieltö sekä vaatimus ilmoittaa samaan toimenpiteeseen saadut muut julkiset tuet. Käytännössä vain harvat metsätalouden toimijat kerryttävät tukea lähelle tätä 300 000 € rajaa. Esityksessä kasautumisriski arvioidaan metsätaloudessa vähäiseksi, ja KKV pitää näitä rajoituksia riittävinä.

Suhde kehittyvään hiilikrediittimarkkinaan

Esityksen mukaan valtiontuella metsitetty kohde voidaan hyväksyä myös EU:n hiilensertifiointikehikon mukaiseksi hiiliviljelyhankkeeksi. Sama metsitys voisi tällöin tuottaa maanomistajalle sekä julkista metsitystukea että tuloa hiilikrediittien myynnistä, eli kaksinkertaisen hyödyn samasta toimenpiteestä.

KKV huomauttaa, että esityksen keino estää ylikompensaatiota (velvoite ilmoittaa muut julkiset tuet) ei tunnista hiilikrediittituloa, koska kyse on yksityisestä markkinatulosta. Päällekkäinen hyöty voisi siten jäädä nykyisessä seurannassa havaitsematta. Koska hiilikrediittimarkkina on vasta muotoutumassa ja sen sertifiointikriteerit ovat vielä keskeneräiset, KKV pitää tärkeänä, että tuen ja hiilikrediittien rajapintaa seurataan, jotta samaa metsitystä ei tueta kahteen kertaan.

Tuen vaikuttavuus.

Tuki, joka kohdistuu hankkeisiin, jotka toteutuisivat muutoinkin, ei tuota lisähyötyä, vaan on tehotonta julkisten varojen käyttöä ja voi tarpeettomasti vaikuttaa toimijoiden välisiin kilpailuasetelmiin. Esityksessä ei arvioida sitä, kuinka suuri osa tuettavasta metsityksestä kohdistuisi hankkeisiin, joiden toteuttaminen olisi maanomistajalle kannattavaa myös ilman tukea. KKV kaipaasi esitykseen edes suuntaa antavan arvion siitä, kuinka suuri osa lisämetsityksestä syntyisi nimenomaan tuen ansiosta, onko tukikriteereissä otettu huomioon se, ettei tukea myönnettäisi hankkeille, jotka toteutuisivat joka tapauksessa myös ilman tukea.

Esitys toteaa, että erityisesti turvepohjaisten joutoalueiden metsitys voisi ilman tukea muodostua kannattamattomaksi, mikä puoltaa tuen tarpeellisuutta näillä kohteilla. Vastaavaa tarkastelua ei kuitenkaan ole tehty kivennäismaiden tai muiden kohdetyyppien osalta. Samaan kysymykseen palataan myös jäljempänä tuen kohdentumisen neutraliteetin yhteydessä: jos tuki ohjautuu kohteisiin, jotka metsitettäisiin joka tapauksessa, tai joilla vettäminen olisi järkevämpi ratkaisu, tuen vaikuttavuus jää heikoksi.

Tuen kohdentumisen neutraliteetti suhteessa vaihtoehtoiseen maankäyttöön

Esitys tukee metsitystä, mutta turvealueiden vaihtoehtoista käyttöä kuten vettämistä (ennallistamista) ohjaavat tuet ovat hajanaisempia. Selkeä, kiinteämääräinen metsitystuki voi siten ohjata maanomistajan valintaa metsitykseen myös kohteilla, joilla muu maankäyttö olisi kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaisempi. Esityksessä todetaan, että paksuturpeisilla kohteilla vettäminen on usein metsitystä suotuisampi ratkaisu ja että tiettyjen turvealueiden metsitys voi käytännössä estää EU:n ennallistamisasetuksen vettämisvelvoitteiden toteutumista. KKV pitää perusteltuna esityksessä jo mainittua metsityksen ja vettämisin suhteen seuranta. Sen arviointi, mikä maankäyttö on ympäristön kannalta paras, ei kuulu KKV:n toimialaan

Yhteenveto

KKV pitää esitystä pääosin perusteltuna, eikä tunnista siinä tukijärjestelmän rajallisen mittakaavan vuoksi merkittäviä kilpailuongelmia. KKV kiinnittää huomiota lähinnä siihen, missä määrin tuki todella ohjautuu kohteisiin, joita ei toteutettaisi ilman tukea, ja tuen vaikuttavuuden arviointiin, valtiontuen kasautumisen ja kehittyvän hiilikrediittimarkkinan rajapinnan seurantaan sekä tuen kohdentumisen neutraliteettiin suhteessa turvealueiden vaihtoehtoiseen käyttöön.

Piipponen Johannes
Kilpailu- ja kuluttajavirasto